

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÐ

Från Riksdagsförvaltningen
2023-09-07
Besvaras senast
2023-09-13 kl. 12.00

Till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:968 Psykiskt våld mot barn

Barn är de enda brottsoffer som tvingas träffa sina förövare. Tidigare i år dog en pojke i Luleå, mördad av sin pappa under umgänge. Pojken i Luleå tvingades till umgänge med pappan trots sin rädsla, trots mammans varningar och trots att flera myndigheter var medvetna om riskerna. Pojken hittades sedan död. Pappan dömdes tidigare i år för mord.

Pojken tvingades till umgänge med sin pappa utifrån en dom. Domaren i det målet har för SvD uppgett att det inte fanns några uppgifter om fysiskt våld. Rådmannen har till SvD sagt:

”Om jag hade fått någon som helst signal om att pappan skulle vara fysiskt farlig mot barnet så skulle jag självklart inte ha medgett umgänge”.

Samtidigt var det känt att pojken var rädd för sin pappa och att han utsattes för psykiskt våld.

Fallet har skakat Sverige. Det rör sig inte om en isolerad händelse. Barn tvingas till umgänge i Sverige trots att risk för våld föreligger. Det är så lagstiftningen och praxis ser ut, något som omfattande rapporter, remissvar, forskning och medierapportering visar. Det är naturligtvis inte en rimlig ordning i ett land som säger sig värna barns bästa.

Fallet med pojken i Luleå visar dels på bristande kunskaper i domstolsväsendet om våld, dels på bristerna i lagstiftningen i fråga om hur våld värderas.

Forskning visar att psykiskt våld är fysiskt farligt. Psykiskt våld påverkar helt enkelt kroppen, fysiskt.

Att leva med ett långvarigt stresspåslag till följd av våldsutsatthet kan orsaka störningar i kroppens hantering av stresshormoner. Detta kan påverka system som styr immunförsvar och mottaglighet för inflammation. Utsatthet för psykiskt våld leder inte sällan till nedstämdhet, smärtproblem och koncentrationssvårigheter, som i sin tur kan leda till upprepad korttidsfrånvaro eller längre sjukskrivningar.

1177 skriver att psykiskt våld kan få svåra konsekvenser: ”Du kan bli osäker på

dig själv och på dina egna tankar och ord om du ofta blir kritiserad och ifrågasatt. Du kanske börjar tro på det som personen säger, eller börjar tro att mycket av det som händer i relationen är ditt fel. Du kanske oftare börjar göra som den andra personen vill, för att slippa bråk eller för att du blir rädd. Våldet innebär ofta att du förlorar andra nära relationer. Det gör att den som utövar våldet får alltmer inflytande.”

Skadorna av psykiskt våld gäller alla människor, oavsett ålder, men för barn som utsätts för psykiskt våld under uppväxtåren har det naturligtvis ytterligare skadliga dimensioner.

Därutöver är psykiskt våld en känd riskfaktor för fysiskt våld. Det förekommer alltid psykiskt våld i relationer med fysiskt våld. I en våldsam relation startar det ofta med psykiskt våld och utvecklas sedan till att innefatta även fysiskt våld.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen vidtog flera åtgärder på bred front för att bekämpa och förebygga våld mot barn och kvinnor. En sådan åtgärd var att se över straffansvaret för psykiskt våld. En utredning tillsattes som presenterade sitt resultat för regeringen förra året. I promemorian *Straffansvar för psykiskt våld* (Ds 2022:18) föreslås ett stärkt straffansvar för psykiskt våld. Psykiskt våld kan enligt utredaren bestå av upprepat kontrollerande, nedvärderande, förolämpande eller på annat sätt kränkande beteende, och utredaren konstaterar särskilt att det finns ett behov av att stärka skyddet för upprepat psykiskt våld bland unga. Promemorian har varit ute på remiss, och justitieministern har nyligen angett att Justitiedepartementet nu analyserar remissinstansernas synpunkter.

Parallellt pågår Justitiedepartementets beredning av utredningen *Tryggare hem för barn*, som bland annat handlar om hur barns skydd mot våld i frågor som rör umgänge kan stärkas. Detta skydd måste naturligtvis stärkas ifråga om alla typer av våld – fysiskt, psykiskt och sexuellt, liksom i fråga om försummelse och andra handlingar som utgör våld mot barn. Det är angeläget att lagstiftningen tar ett helhetsgrepp för att barn ska kunna ha en uppväxt fri från våld, särskilt i ljuset av att det är dagens lagstiftning som bidrar till att många barn tvingas leva med återkommande risk för våld.

Med anledning av det ovanstående vill jag ställa följande fråga till justitieminister Gunnar Strömmer:

Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att skydda barn från psykiskt våld och dess risker?

.....

Laila Naraghi (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck